Jurek Schulz

Isten szövetségkötései Izraellel és a Gyülekezettel

Isten tettei a világtörténelem folyamán

Messiási Bizonyságtétel
Munkaközössége Izraelért

- amzi -

Budapest-Pécs, 2021

Az írás eredeti címe: Die Bundesschlüsse Gottes mit Israel und der Gemeinde

Jurek Schulz a fenti címen tanításokat, szemináriumot tart német nyelvterületen. E kiadvány a tanításokhoz írt jegyzet, vázlat, amit szóban a szerző rendszerint még kiegészít. Ebből fakadóan a szövegben a kevésbé és a részletesen kidolgozott részek váltakozhatnak.

A fordítás és annak közreadása a szerző hozzájárulásával történt.
© Messiási Bizonyságtétel Munkaközössége Izraelért (amzi)

Kiadja a Messiási Bizonyságtétel Munkaközössége Izraelért szervezettel (amzival) együttműködve Tóth Gergely

Az amzi honlapján megrendelhető a hetente megjelenő ima és információs email is a gebet@amzi.org címen, mely tájékoztat az Izraelben élő messiási zsidók, és arab keresztények helyzetéről, imakéréseiről, illetve a megjelenő kiadványokról.

A kiadvány teljes szövege megtalálható a www.izrael-immanuel.net honlapon.

ISBN 978-615-81385-2-9
PDF – ISBN 978-615-81385-3-6

Első kiadás 2010, második, átdolgozott kiadás 2021.

Fordította: Tóth Gergely
Szerkesztette: Wintermantel Balázs
Borítókép: Boros Dávid

Köszönet Kis-Pongrácz Tamásnak, Kövér Andrásnak és Wintermantel Balázsnak segítségükért és tanácsaikért. Ezúton mondunk köszönetet a pécsi Immanuel közösségnek és minden testvérnek, akik imádságban és anyagilag támogatták, és ezzel lehetővé tették e kiadvány megjelenését.

A kiadvánnyal kapcsolatban tájékoztatás (megrendelés) az alábbi emailcímen kérhető: lehem777@gmail.com

Tartalomjegyzék

1. Az elveszett paradicsom **4**
1.1. A tökéletes teremtés 4
1.2. Az elszakadás (A bűnbeesés) 5
1.3. További fejlődés és ígéretek 6
1.4. Az édenkertből való kiűzés következményei 8
2. Isten szövetsége Ábrahámmal **11**
2.1. Ábrahám elhívása, mint fordulópont 11
2.2. Szövetség Ábrahámmal és a szövetség jelei 12
2.3. A szövetség jelei 14
2.4. A szövetség továbbadása 14
2.5. Ábrahám szövetsége az Újszövetségben 16
2.6. Összefoglalás és továbblépés 16
3. A Tóra szövetsége – egy szövetség feltételekkel **19**
3.1. A szövetség alapja és célja 19
3.2. A szövetség ígéretei (áldásai) 20
3.3. A szövetség átkai – a szövetségszegés büntetése 20
3.4. A büntetések célja 21
3.5. Próféták és a Tóra szövetsége 22
3.6. Végkövetkeztetések 22
3.7. A rettenetes ítélet el fog jönni 23
3.8. A nép visszatérése valóban meg fog történni 24
3.9. A megígért áldások el fognak jönni 26
3.10. Összefoglalás 26
4. A Dávid-szövetség és a Messiás feladatai **28**
4.1. A messiási próféciák 28
4.2. A messiási ígéretek 28
4.3. A dávidi szövetség a 2Sámuel 7. fejezetében 32
4.4. A dávidi szövetség az 1Krónika 17. fejezetében 36
4.5. Végkövetkeztetések 40
5. Az új szövetség **41**
5.1. Az új szövetség szükségessége 41
5.2. Az új szövetség lényege 41
5.3. Az új szövetség betöltése 43
5.4. Jézus és az új szövetség 45
5.5. Végkövetkeztetések 46
5.6. Megbeszélésre és egyéni elmélkedésre 50

1. Az elveszett paradicsom

1Mózes 1-3 fejezetének központi témái: A tökéletes teremtés; a bűnbeesés következményei, az alapvető ígéret

1. Isten megteremtette az eget és a földet, a teremtés egésze végbement. A teremtés központjában az ember áll, mint férfi és nő. Velük van egészen bensőséges kapcsolata Istennek.

2. Az ember megszegte az Isten által felállított rendet. E rendeletek az isteni rendbe illeszkedő élet kereteit vonták meg, amelyeket az Úr teremtményeinek adott. Az Úr akaratának semmibevétele miatt az ember azóta az Istennel való közvetlen közösségből kiszakadva él. Nemcsak Istentől távolodott el, hanem az emberek egymástól is eltávolodtak, és nem a környezetük szükségleteire figyelemmel élnek.

Az ember többé nem paradicsomi harmóniában dolgozik, hanem cselekedetei következményeinek terhét viselve.

3. Isten szeretetében óvintézkedéseket tett azért, hogy az emberrel a közösségét ismét helyre tudja állítani. Ugyanígy a világot is meg akarja újítani. Sőt, a helyreállító cselekedetek végén az ígéretét olyannyira teljesíti, hogy mindent újjáteremt.

1.1 A tökéletes teremtés

Isten az egész univerzum alkotója. Ő teremtette a világot és az embert. Ő „kreálta" az embert nemcsak mint testi, hanem mint papi és szellemi lényt is. Nekünk ezen keresztül Vele (az Örökkévaló Istennel) és egymással (az embertársainkkal) közösségben kellene lennünk, és meg kellene Őt értenünk. Egyidejűleg ehhez kötődik a felelősség és a környezetünkről való gondoskodás (1Móz 1,26-31; 2,7-9.15-25). Különös módon itt látható egy fokozás, amely mindazt jellemzi, amit Isten teremtett. „És látta Isten, hogy minden, amit teremtett vala, *íme, igen jó*." Ez azt jelenti, hogy ez a *jó* egyáltalán nem fokozható.

A. Az emberi élet értelme

„Élő lélekként” „Isten képére” teremtve (1Móz 1,26-27; 2,7)

1. Mit jelent az, hogy az ember – tehát Ön és én! – Isten képére lett teremtve? Jelentős különbség áll fenn az Isten által teremtett állatok és az emberek között. Pontosan ebben az Isten képére teremtettségben rejlik az emberi létünk legmélyebb értelme.

2. Az Istennel való személyes kapcsolat kihatással van az emberek helyzetére és feladataira a teremtett világon. Gondolja végig azt, hogy milyen feladatokat ruházott Isten az emberekre. Milyen irányultsággal kellene ezeket a feladatokat elvégezni?

B. Az isteni gondoskodás az Őt követő embereknél érvényes (1Móz 2,8-9.15-25)

Mi fémjelzi a paradicsomi ősállapotokat? Miben látható meg Isten tökéletes gondoskodása? Az elveszett édenkert utáni vágyakozás, amelyet minden ember valamiképp magában hordoz, innen származik.

1.2 Az elszakadás (a bűnbeesés)

Az 1Mózes 3,1-24 beszámol arról, hogy az ember hogyan szakadt el Istentől. E szakadás (a bűn) miatt szellemileg meghaltunk, és így elvesztettük azt az addig fennálló képességünket, hogy Istent ismerjük, vagy hogy a szellemi valóságot felismerjük. A bűn következménye az is, hogy emberként elidegenedtünk egymástól. Nem értjük azt sem, hogy a környezetünkkel miként kellene bánnunk az isteni értelemnek megfelelően, tehát azt, hogy az élet körforgását ez miként szolgálja.

1. A bűn valódi problematikája az 1Mózes 3,1-24-ben az egyébként erkölcsileg „közömbös” cselekedetben válik láthatóvá. Egy gyümölcs elfogyasztása nem bűn, és önmagában nem is vétség. Mit értsünk valójában *bűn* alatt? Mi az a tragikus történés ebben ember és Isten között, aminek a végzetes szakadáshoz kellett vezetnie?

Az embert Isten olyan magasra helyezte, hogy önállóan felelős teremtményként tekintett rá. Megbízatást kapott, hogy minden teremtmény élete felett őrködjön az ehhez szükséges isteni rend fenntartásával. Mert csak az isteni rend tette lehetővé az igaz és szabad életet, hisz Isten maga az élet szerzője és eredete. Így törte át az ember az élet alapvető kereteit - az az ember, aki minden teremtmény és Isten között áll. Ennek szükségszerűen következményei lettek azért, hogy az isteni életrend és az eredeti élet fenntartható maradjon, és ne uralkodjon el teljesen a rendetlenség. Az isteni élet több, mint pusztán a kozmológiai és a földi.

2. **A határok átlépésének (a bűnnek) következményei közvetlenek és drámaiak; és az emberi való és élet minden területét érintik. Hogyan lettek a kihatások személyesek, az emberek közti viszonyt befolyásolók, társadalmiak és globálisak?**

1.3 További fejlődés és ígéretek

A. Az 1Mózes 3,15-ben a bűnbeesés egy nagyon komolyan veendő következménye fogalmazódik meg. Az ember számára az élet telve lesz nehézséggel. Ettől fogva az ellenséges oldalra kerül. Mi jelent ez az emberi életre vonatkozóan a mai napig? De Isten adott már akkor egy reménysugarat az eljövendő megváltásra, és a megváltáshoz vezető útra. Hogyan kell értenünk mindezt? Különös módon itt az asszony utódjára (magvára) találunk utalást, aki a Sátán uralmát végérvényesen megsemmisíti, előtte azonban személyesen szenvednie kell!

Az 1Mózes 3,15-ből kiindulva fejlődik ki Isten egész üdvtörténetében az alapvető, azaz fundamentumként szolgáló ígéret.

Mivel Ádám bízott az ígéretben, hitének kifejezéseként feleségének az Éva nevet adta. [Éva = chavva; élő = chaj] A halál közepén állva is ragaszkodik az élethez, mert Isten ígéretet adott a halál feletti győzelemre.

B. Isten, aki szereti az embert, nem hagyott bennünket e kétségbeejtő helyzetben. Adott egy egészen egyedi utat arra, hogy miként győzzünk a bűneink felett, és egy nap e bűnök és minden következményük az egész világból ki lesznek törölve. Az 1Móz 3,15-24-ben Isten rendreutasítja az embert, és mégis kegyelmes a bukott emberrel, miközben az állatbőrökből készült ruhákkal a mezítelenségnek jelentőséget tulajdonít (1Móz 3,21). Mit ismerhetünk fel Isten e cselekedetében? Miért nem volt elegendő az embernek a maga készítette védelem (1Móz 3,7)?

Az önálló ember - áttekintés: Az emberiség növekvő lázadása

1Móz 3 – A bűnbeesés: nincs többé tökéletes közösség Isten és ember, férfi és nő, és az emberiség és a természet között. Isten képe megromlott, eltorzult az emberben.
1Móz 4 – Gyilkosság: 1) Káin és Ábel
2) Lamekh, a büszke gyilkos (4,19-24)
1Móz 5 – A halál nemzetségtáblája: „és ő meghalt…”
Énók, aki „Istennel járt”, az egyetlen kivétel (5,21-24)
1Móz 6-8 – A romlottság elburjánzott a földön (6,5.13.)
Isten ítélete: az özönvíz
Isten ígérete és szövetsége: többé nem pusztítja el a földet
A szövetség jele: a szivárvány
1Móz 9 – Noé – egy igaz ember / a családja áldott, de azonnal bűnbe esik: részegség, illetlenség, tiszteletlenség

Kitérő: A szövetség Noéval

Ábrahám és leszármazói elhívásával szövetségek egyedülálló története kezdődik egy meghatározott néppel. Ismerjük a népet: ez a nép Izrael. Milyen módon érthető a szövetség, amelyet Isten már sok évszázaddal korábban az istenfélő Noéval kötött?

1Móz 9,8-17-ben olvasunk erről a szövetségről. Mire irányul ez a szövetség? Mi a jele?

Megbeszélésre, és egyéni átgondolásra:
A Mózes 1-11 fejezete szerint az ember jó vagy rossz? Hogy néz ki a bibliai emberkép?
Mi az emberek alapvető problémája a mai napig Istennel kapcsolatban? A modern ember az elveszett édenkertet akarja ismét létrehozni úgy, hogy függetlenedik Istentől. Milyen tendenciák és áramlatok ismerhetők fel a társadalmunkban? Mire van a társadalomnak jogosultsága, és honnan kezdve válik problematikussá a tevékenysége?

A szövetség ellenére az emberiség továbbra is elszakadva él Istentől. A halál nemzetségtáblája tovább folytatódik és megteremti a maga világát. (halál nemzetségtáblája = „Ádám… meghalt"; „Sét… meghalt"; „Énos… meghalt" stb. vö. 1Móz 5,5.8.11). Mindig vannak egyesek, akik Istenre figyelnek, de ők mégiscsak léteznek és ezzel fenntartanak egy folytonosságot Isten követésében.
1Móz 10-11 – Az erőszak Nimródnál a politika eszközévé válik azért, hogy világbirodalmat hozhasson létre. Az egész világ lázadásban áll Isten ellen (a bábeli toronyépítés).

1.4 Az édenkertből való kiűzés következményei (1Móz 4-11)

A. Az ember elszakadva él Istentől egy számára új valóságban. Felállítja a saját maga értékrendjét. Megtörténik az első testvérgyilkosság (1Móz 4). Az ember nemcsak saját embertársa ellen lázad fel, hanem Isten ellen is. Az erkölcstelen, semmiben sem mértéktartó élet mindennapossá válik.

Csak néhányan vannak, akik alárendelik magukat Istennek (például: Énok és Noé családja). Ők meg is kapják Isten gondoskodását és áldását.

Összességében véve Isten megbánja, hogy megteremtette a világot és az embert. Súlyos ítéletekkel (az özönvízzel és a bábeli torony építésénél a nyelvek összezavarásával) szeretné az embert belátásra és visszafordulásra bírni. Sajnos sikertelenül! Az ember nem enged a figyelmeztetésnek. Újra és újra a saját értékrendjét állítja fel, mely viszonylagossága miatt elveszik a földi életben, és újból és újból Isten ellen akar felállni.

Átgondolásra: Az Istentől való elszakadás egyre jobban eluralkodó következményei begyűrűznek minden személyes kapcsolatba, családba, közösségekbe és a népekbe (háború, éhség, katasztrófák és szociális igazságtalanságok stb. 1Móz 4-11).

B. Isten különleges útja és terve (1Móz 12,1-3)

E helyzet kellős közepén hív Isten egy embert, akinek nemzetsége által a helyreállítást meg akarja valósítani. Ő Ábrahám. Ez a szövetség a magjainak szól, akiket a későbbi szövetségekben „teremt meg" Isten. E szövetségkötések mindig ismételt megerősítései az Ábrahámmal való szövetségnek. Ő lesz a birtokosa Isten alapvető ígéreteinek.

Ha az alapvető igehelyeket (1Móz 12,1-3.6-7; 1Móz 13,14-17; 1Móz 15,1-21; 1Móz 17,1-14; 1Móz 22,15-18) összefoglaljuk, akkor a következőkre jutunk:

1. Ábrahám neve naggyá lesz
2. Nagy néppé lesz
3. Olyan nagy áldássá válik, hogy benne áldatik meg a föld minden nemzetsége
4. Személy szerint neki és magjainak adatott örökre Izrael országa (Kánaán, Palesztina), mint terület
5. Utódai olyan sokan lesznek, mint a föld pora
6. Aki őt áldja, áldott lesz. Aki átkozza, átkozottá válik.
7. Sok nemzet atyja lesz
8. Királyok származnak tőle
9. A szövetség vele egy örök és állandó szövetség lesz
10. Izrael földje örök birtoka lesz
11. Isten neki és leszármazottainak Istene lesz
12. Utódai be fogják venni az ellenség kapuit
13. Magvában áldatik meg a föld minden népe

Foglaljuk össze Isten ígéreteit:

a. **A személyes ígéretek**: Ábrahám sok nép atyja lesz, belőle királyok származnak, és a neve naggyá lesz stb.
b. **Ábrahám „magjainak" szóló ígéretek:** Az ő leszármazottai nagy néppé lesznek (1Móz 12,2), egy megszámlálhatatlan nemzetté (1Móz 13,16; 15,5). E nép kapja az ígéretet, hogy örökre a föld birtokosa lesz (1Móz 13,14-15.17).
c. **A nemzeteknek szóló ígéretek**: Az ábrahámi szövetség áldásának részeseivé válnak (1Móz 12,3): A föld minden nemzetsége áldást nyer.

Három lépésben bontakozik ki Isten üdvterve:

a. Ábrahám leszármazottai megszámlálhatatlanok lesznek
b. Ábrahám népének (Izraelnek) megáldása az ígéret földjén (12,1-2)
c. Ábrahám népén keresztül az egész világ megáldása; ez azt jelenti: Isten az eredeti, tökéletes állapotába állít vissza minden dolgot (1Móz 1-2, vö. 12,3)

Ez Isten célja a világtörténelemben, és az emberiség történelmében. Hogy hogyan valósul meg Isten e terve a történelemben, és hogy hogyan fog még megvalósulni, ez a témája az egész Bibliának, és ennek a tananyagnak.

2. Isten szövetsége Ábrahámmal

„Meg akarlak áldani.”

Isten magához ragadta a kezdeményezést. Kiválasztott magának egy embert, hogy általa valósítsa meg üdvtervét. Az, hogy Isten választása Ábrahámra esett, kizárólag kegyelem volt. Ezen az emberen keresztül, általa és leszármazottai által akarja Isten elhozni a világba áldását. Ábrahám elhívásának célja: hogy minden nép áldottá váljon. Ábrahámnak és utódainak ebben „közvetítő szerepük” van.

2.1 Ábrahám elhívása, mint fordulópont (1Móz 12,1-3)

A. 1Móz 12,1 – Ábrahámot nem fiatal korában (vö. 12,4) hívta ki Isten: „Hagyj el mindent…” A káldeai Urból jött ki, a két folyó országából, ahol ma Irán és Irak határa húzódik, és ahol Nimród alatt már felépült az első világbirodalom (1Móz 10,8-12; 1Móz 11,27-31). Újat kellett kezdenie. Isten a hit kivételes útjára lépett vele.

B. 1Móz 12,2-3 – Ábrahámnak utódok sokasága lett megígérve. Amikor Ábrahám útnak indult, 75 éves volt, és Sára 65 éves, meddő, mindaddig gyermektelen.
Egy felfoghatatlan ígéret az, hogy Ábrahámtól egy hatalmas nép származik majd. A csoda megtörtént, az ígéret fia Izsák megérkezett, amikor Ábrahám 100 éves volt, és Sára 90 éves.

C. 1Móz 12,2-3 – Ábrahám az isteni áldás hordozója lesz. Mit foglal magába a neki ígért áldás? Kire irányul az áldás?

Vegyük figyelembe Ábrahám ígéreténél Pál Gal 3,16-18-ban írt fejtegetéseit is. Nagy jelentősége van annak, hogy „az ígéret Fiából” származik a Messiás, mint Ábrahámnak *AZ* Utódja (1Móz 22,18)

2.2 Szövetség Ábrahámmal és a szövetség jelei (1Móz 15,1-21)

Bevezetés: A *szövetség – szövetségek* ószövetségi fogalmához

A héber *berit* kifejezés jelenti a szövetség szót, mely az Ószövetségben 286-szor fordul elő. A szövetség nem szó szerinti fordítása a *berit* szónak, hanem inkább körülírása. Az ember mondhatna helyette *szerződést, megegyezést* vagy *megállapodást* is. A szövetségek (szerződések, megegyezések) a népek közti és az emberek közti mindennapi életet szabályozták (úgy, ahogy ma is.) A szövetség eredményének egy békés és rendezett együttélésnek kellett lennie ott, ahol mindenki tartotta magát a megállapodáshoz. A szövetséget Isten (vagy istenség) előtt esküvel kötötték, és Istent tanúként hívták mindehhez. Ezért számított a szövetség szentnek. Így a szövetség megszegése Isten elleni vétek is volt és Isten haragját vonta maga után (vö. 1Móz 31,50.53.; Ám 1,9).

Itt Isten maga lép fel szövetséges félként. Ő maga lép kapcsolatba az emberrel. A próféták Isten Izraellel kötött szövetségét egyre inkább kegyelmi szövetségként értették, mert bár Izrael a szövetségben felvállalt kötelezettségeihez nem tartotta magát, Isten megtartotta a szövetséget. Ebben jól láthatóan megmutatkozik, hogy az ember nem egyenértékű és alkalmas szövetséges Isten számára. Isten mégis szövetséget ígért neki, és tartotta magát ehhez, így világosan megmutatkozik, hogy Isten szövetsége a kegyelem, az irgalom és a hűség jegyeit viseli - és hogy Isten éppen Izraelnek és az embereknek ezt szeretné tudtára adni.

A. A szövetségkötés végbemenetele (1Móz 15,9-17) – Isten garanciája

1. Ábrahám idejében különböző formái voltak a szövetségkötésnek és annak, hogy azt jogilag mindkét fél számára kötelezővé tegyék. Háromféle szövetséget találunk a Bibliában. Mindhárom formát kötelező erejűként láthatjuk. E három típus számított a három legfontosabb formának.

a. saruval (vö. Ruth 4,7) – ez a jel feloldható volt
b. sóval (vö. 4Móz 18,19; 2Krón 13,5) – kevésbé könnyen volt felbontható

c. szétvágott állattal, illetve vérrel (vö. 1Móz 15,9-11.17-18; 2Móz 24,5-8; Jer 34,12-20) – abszolút felbonthatatlan: az állat nem volt újra összeilleszthető

2. Isten az Ábrahámmal való szövetség megkötésénél a szétdarabolt állatok jogi formáját választotta. Ez a szövetség *szétvágását* jelentette (1Móz 15,17) – vö. Jer 34,18-19: ez az eljárás 1500 évvel Ábrám után is használatban volt. Azt jelentette: „Történjen velem ugyanez, ha az eskümet és a fogadalmamat meg nem tartom."

a. A szövetségkötésnél két egyenjogú fél volt jelen: mindkét szerződő fél keresztül ment a kettévágott állat darabjai között.
b. Itt csak Isten ment keresztül, jelképes „tárgyak" között (vö. 2Móz 13,21). Ebből következik: Csak Isten kötelezte el magát; a szövetség egyoldalú és Ábrahám számára nincsenek feltételei. Az 1Móz 12. fejezetében tett ígéretet az Úr itt egy esküvel erősítette meg (vö. Zsid 6,17).

Figyelemre méltó: Isten alkalmazkodik Ábrahám korához és kultúrájához. Ez olyan, mintha ma közjegyzői hitelesítés miatt közjegyzőhöz mennénk.

B. A szövetséggel megígért ország határai (1Móz 15,18-21)

Isten ígért Ábrahámnak és utódainak egy pontosan meghatározott országterületet. Az ország határait két különböző módon írták le:

1. topográfiailag[1]: az Eufrátesztől „Egyiptom patakjáig" (valószínűleg a Wadi El Arisig) (vö. 4Móz 34,1-12)
2. demográfiailag: azok a népek, amelyeket ki kell űznie. A népek feletti ítélet oka a bálványimádás volt. (5Móz 1,30; 5Móz 20,16-18; 31,3; Józs 1,2-6; Józs 10,14)

[1] Helységek és területi adatok rögzítését jelenti.

2.3 A szövetség jelei (1Móz 17,1-27)

A. A szövetség tartalmi összefoglalása (1Móz 17,1-8)

Az Ábrahámmal kötött jogszerű szövetség után Isten ad még egy maradandó és látható jelet, ami a szövetségre emlékeztet. Ezzel további tartalmi jegyeket juttat kifejezésre. Milyen vonatkozások ismertek már és melyek újak?

B. A szövetség jele: A körülmetélkedés (1Móz 17,9-11)

A szövetség jele leírattatott. Mihez szükséges egyáltalán a jel? Ez a jele az Istennel való közösségnek.

C. A szövetséges fél (1Móz 17,12-22)

1. Mindenki, aki körülmetélkedett, a szövetséghez tartozik, és Isten szövetségese? E bibliarész szerint világosan behatárolható a szövetségesek csoportja. Ki tartozik ide? Melyik népcsoportra értendő mindez?
2. A 1Móz 17,23-27 szerint Ábrahám fia Izmáel az első, aki Isten rendelkezése alapján körül lett metélve. Mi történt vele és az ő leszármazottaival? Miért nem tartozik Ábrahám fiaként és körülmetéltként a szövetséghez? (vö. Gal 4,21-31)
3. Mi volt a célja egyáltalán Istennek a szövetség népével? Egy elitet akart kiképezni?

2.4 A szövetség továbbadása

A. A szövetség vonala

Isten a szövetségkötéssel kijelölt egy *egészen egyedi vérvonalat*. Az Ábrahámtól való vér szerinti származással és a körülmetélkedéssel nem egy rituális automatizmust akart létrehozni, hanem azt határozta meg, hogy milyen vonalon történjék a szövetség továbbadása.
Ez azt jelenti, hogy a tulajdonképpeni szövetséges felek vérvonalát ezzel határozta meg, és szövetségének népét is megjelölte. Nem egyszerűen Ábrahám minden leszármazottja, és nem egyszerűen

minden körülmetélt tartozott a szövetség vonalához és Isten szövetséges népéhez.
1Móz 22,18-ban, melyet Pál a Galata 3,16-ban is felhoz, megmutatkozik Isten mélyreható szándéka és célja a szövetségkötéssel. Mi lenne ez a cél? A Messiás jövetele.

B. A szövetségkötés Izsákkal (1Móz 17,19-21; 21,12; 26;3-4)

• Nem Izmaellel (aki Ábrahám elsőszülött fia és Isten rendelkezése szerint elsőként körülmetélt. Izmael ősatyja az arab népeknek, az iszlám népek belőle nőttek ki.)
• Nem a Keturától származó utódokkal
Izmaellel csak az arab népek, Izsákkal csak a zsidó nép hozható kapcsolatba? Pál még egy másik teológiai vonalat említ a Galata 4,21-31-ban és a Róma 9,6-8-ban.
Mit jelent ez ma az arab és a zsidó nép kapcsolatában? Izrael az ígéret népe. Izmael vér szerinti utódként külön ígéretet kapott, ami különbözik Izraelétől. Ez egy öt részből álló prófécia: 1Móz 16,12; 21,13.17
Izsák az „ígéret gyermekeként", az áldás hordozójaként az, akiből származik a Messiás.

C. A szövetségkötés Jákóbbal (1Móz 28,13-15; 35, 9-12; Mal 1,2-5)

Nem Ézsauval (Edom, vö. Ez 35-36), habár ő volt az öregebb és az öröklésre jogosult.
Izsák és Jákób vérvonalán jött létre a nép, amelynek a földről szóló ígéret adatott, és amelyről Isten így beszél: kedvesek számomra.
Mivel egy nép kapta az *Izrael* nevet, (Isten viaskodik és harcol érte) világossá válik, hogy a szövetségi ígéret csak ezen a népen keresztül valósul meg.

D. A szövetségkötés az egész *néppel* – Izraellel (2Móz 6,2-8)

Ekkor nemcsak egy fiú lesz kiválasztva – az ígéret és a szövetség Jákób (Izrael) minden leszármazottjára kiterjed. (Később következik még egy újabb szövetségkötés, a Tóra szövetségével, mely Izrael egész népének szól.)

Itt figyelhető meg, hogy Isten miként erősíti meg a választását. A kezét esküre emeli, és azt mondja: elfogadlak benneteket népemként.

2.5 Ábrahám szövetsége az Újszövetségben

Ábrahám szövetsége a jogalapja Isten szuverén cselekedeteinek, melyek az emberiség megváltásáig visznek el. Éppen ezért az Újszövetség is említi őt. Hogyan tekinthetünk rá az Újszövetség bizonysága tükrében? Milyen súlypontok ismerhetők itt fel?

A Cselekedetek könyve 3,25-26 szerint - Isten egy Messiást küldött számukra, az ő megáldásukra, mert nekik kell áldássá válniuk a földön.

A Róma 4,1-12 szerint – Ábrahám hite tulajdoníttatott neki igazságul akkor, amikor még körülmetéletlen volt. Ezen keresztül lett „minden hívő atyja" - körülmetélteké és körülmetéletlen hívőké, akik az Istenben való megigazulásukat a hitük által szerezték meg és nem érdem szerint.

A Róma 9,1-8 szerint – Izrael Isten ígéretéből állt elő, és hozzá tartozik a szövetség és az ígéret, amely Krisztusban a csúcspontját érte el. Hiszen Ő Isten mindenek felett.

Az Efezusi levél 2,12 és 3,6 szerint – a nemzetek Krisztuson keresztül az Izraelnek adott ígéret társörökösei.

A Zsidókhoz írt levél 11,8-10 szerint – Ábrahám, Izsák, Jákób hit által váltak Isten ígéreteinek örököseivé.

2.6 Összefoglalás és továbblépés

A. Isten szövetsége Ábrahámmal *egy feltételek nélküli szövetség* – (1Móz 15) – Isten egyoldalúan kötötte meg. Ennél fogva Izrael nemzetként (és egyénként) semmit sem tehet azért, hogy a megígért beteljesedés végérvényesen elcsökevényesedjen vagy teljesen megakadjon.

B. *A szövetség* a kapcsolat szövetsége – nem rítusoké (1Móz 17).
Az áldás kulcsa Izrael számára az, hogy Istennel való szellemi kapcsolatban maradjon. A tökéletes kapcsolat része az ígéretnek.

C. *Az ígéret és a hit szövetsége* – nem a törvényeké (körülmetélkedés).

D. *Egy nemzettel kötött szövetség* – örökre megkötött szövetség Izrael népével mint nemzettel.

Figyelmeztetés a szövetség hamis értelmezésének veszélyére

Isten prófétái (pl. Illés, Elizeus, Ésaiás, Jeremiás, Ezékiel, Hóseás, Ámos, Bemerítő János, Jézus) újra és újra kritikával illették a hamis és önelégült Izraelt, amely a szövetség megkötése miatt tudta magát biztonságban. Hangsúlyozták, hogy a kiválasztás mindig az Istennel szembeni felelősséget is jelenti. (Pl.: Hós 1,9; Ez 33,24-29; Mt 3,9; Jn 8,39.) Ezért az ítélet a bálványimádás miatt újra és újra lesújtott. De az örökre megkötött szövetség ígérete fennmaradt.
(Az Újszövetségben egyértelművé válik, hogy a Messiás felismerése és szeretete egy Istennel megújult kapcsolatban jut kifejezésre.)

„Isten szövetségkötései Izraellel”

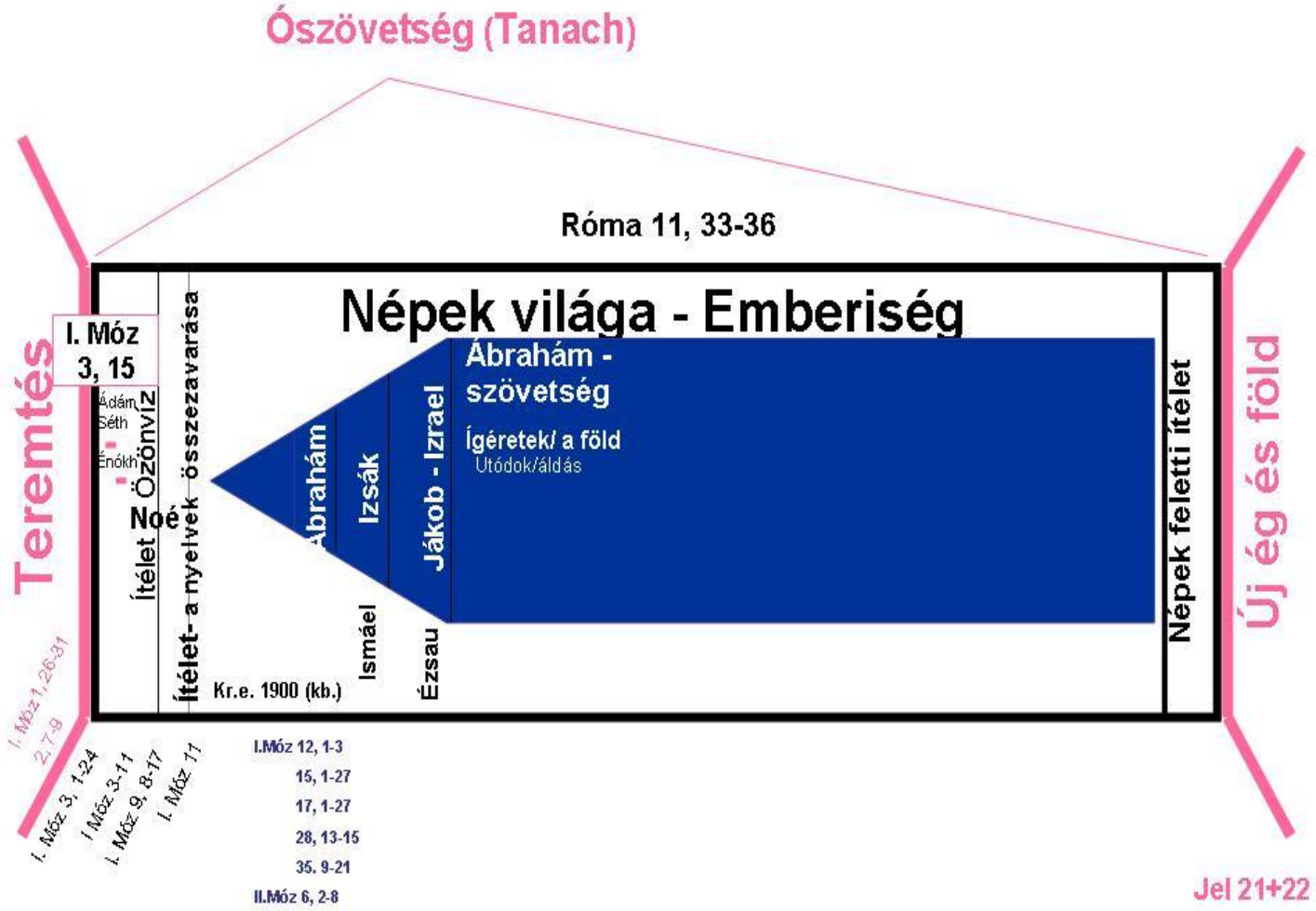

3. A Tóra szövetsége – egy szövetség feltételekkel „Hallgassatok rám”

Időközben Ábrahám – Izsák (nem Izmael) – Jákob (nem Ézsau) családjának ágából egy nagy nép nőtt ki. Ezzel elkezdődik Isten szövetségei történetének következő fejezete az ember megváltásáért. Az ígéret vonala többé már nem csupán egy leszármazón keresztül halad tovább, hanem Jákob összes fiain – kiterjed az egész népre, amely Jákob vérvonalán jött létre. Itt kezdődik meg a szövetség *népének* története. Itt egy további szövetségkötéssel Isten ismét egy határvonalat húz. Ezzel az egész nép számára - mint a szövetség népe számára ad zsinórmértéket.

3.1 A szövetség alapja és célja (2Móz 19,3-6)

A. Az Istentől származó javak teremtik meg a parancsolatok alapját (2Móz 19,3-4)

„… megszabadítottak, és Hozzám vonzottak…” (vö. 3Móz 26,13)

B. Isten elvárásai (2Móz 19,5a)

- „*akkor, ha* … él az én szövetségem”
- a szövetség tartalmát a 2Móz 19-23 fejti ki
- a szövetség megkötése a 2Móz 24 szerint zajlott le.

Engedelmesség a kinyilatkoztatott isteni akarattal szemben (összességében véve az egész Tórának = Mózes öt könyvének)

C. Isten ígéretei (2Móz 19,5b-6)

1. *Egy nép tulajdonba vétele* – habár az egész föld Istené, Izrael Istennek egy különleges tulajdona

→ *Áldás Izrael számára* (vö. 2Móz 6,7; 34,9)

2. *Egy papi nép* – Isten tanítójaként és küldötteként - először saját magát kellett tanítania (vö. 5Móz 33,10; Mal 2,6); majd az egész világot az egy igaz Isten felismerésére vezetni.

→ *Áldás Izrael által* (vö. 1Móz. 12,2c-3)

3. *Egy szent nép* – „elválasztva” (kiszakasztva) Istennek. A népek maradékától a törvény által különböztetik meg.

→ *Kapcsolat a világhoz: Elkülönítettség* (vö. 5Móz 26,16-19)

D. Összefoglalva: Isten szándéka az, hogy Izraelt egy megigazult eszközzé tegye, hogy áldani tudjon, és Izrael által az egész világot meg tudja áldani.

3.2 A szövetség ígéretei (áldásai) (3Móz 26,3-13; 5Móz 28,1-14)

„A *nép* – Izrael *áldott* lesz *földjén*."

1. Anyagi áldás (26,4-10) – „akkor…"
Gazdagság és béke az országban
9. vers – „termékennyé tenni és megszaporítani" = a szövetség áldásai (vö. Mózes egész első könyvével).
„a szövetség fenntartása" = a szövetség *teljesítésével*

2. Szellemi áldás (26,11-12)
Isten jelenvalósága a nép között akar lakni, ezért van szükség arra, hogy Izrael egész nemzetként megigazuljon (vö. Zak 2,10-12; 2Móz 33,2-5). Ez egyedülálló kapcsolat Isten és Izrael között (vö. 1Móz 17,7-8).

3.3 A szövetség átkai – a szövetségszegés büntetése (3Móz 26,14-39; 5Móz 28,15-68; 5Móz 29,22-29)

A. A büntetés lépcsői – „ha nem leszel engedelmes…"

1. 3Móz 26,14-17 – vereség és leigázás az ellenségek által
2. 3Móz 26,18-20 – kudarc a mezőgazdaságban (a csapadék hiánya, rossz talaj)
3. 3Móz 26,21-22 – vadállatok támadnak meg embereket és állatokat, a népesség száma megfogyatkozik
4. 3Móz 26,23-26 – járványok, éhség
5. 3Móz 26,27-39 – a. 27-32 – az ország elsivatagosodása, kannibalizmus
   b. 33-35 – száműzetés, és üldöztetés
   c. 36-37 – a maradék elnyomatása állandó félelmek közepette
   d. 38-39 – a száműzöttek ellenséges országban halnak meg

3.4 A büntetések célja (3Móz 26,14.18.21.23.27; vö. Bir 2,13-19)

Az engedetlenség bűnében lévő nép akaratának megtörése, és a népet nemzetként visszafordulásra bírni (Istenhez fordulásra igazi odaszánással).

A büntetés következményei (2Móz 26,40-45; 5Móz 4,25-31)

1. A nép visszafordulása (26,40-41) – „ha" két dolog bekövetkezik:
   a. „beismerés" = megvallása annak, hogy bűneik váltották ki a büntetést
   b. „a szív megalázása" = Isten akaratának alávetik magukat („a vétkek megfizetése" = valódi engedelmesség, nem beletörődés)

2. Áldás a népnek (26,42) – „megemlékezni a szövetségről" azért, hogy a megállapodást be tudják tölteni (vö. 2Móz 6,5-8) = Ábrahám szövetsége

3. A nép megtartása (26,43-45)
   a. „megemlékezik az országról" (42. vers; vö. 34-35; 2Krón 36,21)
   b. „megemlékezik a szövetségről" (vö. 42.44.) – ezért nincs elvettetés, csak ítélet, nincs a nép eltörlése, *de* garantáltan az áldás lesz a végkifejlet

A Tóra-szövetség funkcióit három pontban rögzíthetjük:
A szövetség egy tükör: ez azt jelenti, hogy ez védi és őrzi meg a népet Isten számára.

A szövetség egy tükör: ez azt is jelenti, hogy világosságra hozza a bűnöket, és hív a megszentelődésre.
A szövetség egy zár: azt jelenti, hogy megakadályozza Izrael felbomlását népként.

3.5 Próféták és a Tóra szövetsége

A Tóra-szövetség az alapja az ítélettel való fenyegetésnek és a próféták hívásának, mellyel az Istenhez való visszatérést hirdetik (Ám 4,6-13; Hós 2,10-15 (8,1-3); Jer 18,11-17).

3.6 Végkövetkeztetések

A. A szövetség feltételhez van kötve

Az, hogy a szövetség beteljesedése mikor történik meg, ezektől a feltételektől függ. A korábbi Ábrahámmal kötött szövetség (időben) kötve van a Tóra-szövetséghez, és az abban parancsoltak beteljesedéséhez. Az Ábrahámmal kötött szövetség csak akkor valósul meg, ha Izrael egész népként valóban Isten kinyilatkoztatott akaratának engedelmes lesz.

B. Az igazi visszafordulás szükségessége

Az igazi visszafordulás azt jelenti, hogy odafordulás Istenhez teljes odaszánással, amely láthatóvá válik az Isten kinyilatkoztatott akaratával szembeni tökéletes engedelmességben, ez a valódi feltétele az Ábrahámmal kötött szövetség teljesülésének. Az pedig Izrael isteni áldása lesz.

Kitérő: Áldás a Jézus Krisztusban hívők számára

A Jézusban hívők Isten áldását a Jézus által betöltött Tóra vagy a törvény igazságossága alapján kapják meg. Mégis, bár a hívők számára a végérvényes áldás biztosított, Isten nem kötelezett arra, hogy minden nap áldást adjon, ha a hívők Vele szembeni lázadásban vannak. Valójában Isten megtisztító ítélete szükséges azért, hogy az igazi odaszánás ismét helyreálljon, amelyre tekintve Isten valóban tud áldani (vö. Jes/Ézs 1,5-8; 1Kor 5,1-5; 11,27-32; 2Kor 7,8-9; Zsid 12,7-11)

A Tóra-szövetség – mint feltételek *nélküli* szövetség

3.7 A rettenetes ítélet el fog jönni

3Mózes 26 egy feltételezésről szól: a szöveg csak annak lehetőségéből indul ki, hogy Izrael vétkezik[2]. A következőkben vizsgált szentírásrészletek ezzel szemben abból indulnak ki, hogy ez egy elháríthatatlan esemény.

A. 5Móz 4,25-28

1. **A bűn kikerülhetetlen** (4,25)
   A „ha" itt nem feltételesen (feltételként) értendő (mint a 3Móz 26-ban); Izrael elesése itt biztos eljövendő eseményként van megprófétálva (vö. 4,28).
2. **Az ítélet kikerülhetetlen** (4,26-28)
   Mivel az elesés elháríthatatlanul be fog következni, az ítélet is megvalósul majd.

B. 5Móz 29,21-28

1. **Az ítélet kikerülhetetlen** (29,21-24)
   21. vers – „a következő nemzedék… ha látni fogja a csapásokat"
   24. vers – „a nemzetek mind azt mondják majd"
2. **Az ítélet alapja** (29,25-26)
   Az engedelmesség általi igazi odaszánás megtagadása; az, hogy Isten kinyilatkoztatott akaratával szemben ellenállást mutatnak (ebben az esetben a Tóra szövetséggel szemben, 2Móz 19,5)
3. **Az ítélet lényege** (29,27-28)
   27. vers – „az *összes* átkot…, amelyek *e* könyvben" (ez azt jelenti, hogy 5Móz 28,15-68; vö. 3Móz 26)
   28. vers – Az ítélet csúcspontja (vö. 5Móz 4,26-28)
4. **Tanítás a nép számára** (29,29)
   Hűséggel engedelmeskedni Isten kinyilatkoztatott akaratával szemben, ez minden. Az Isten iránti szeretet a Tóra lényege (5Móz 6,5; Mt 22,36-40) és ez magában foglalja az igazi odaszánást, amely a szövetségi hűségben lesz láthatóvá.

[2] „Ha ti…, akkor…"

C. 5Móz 30,1

„Ha mindezek az Igék rád jönnek” – ez egy prófécia, nemcsak fenyegetés.

Átgondolásra:
Isten ítélete nem csupán büntetés. Időnként egyértelműen annak az eszköze, hogy a hűtlen felet a szerződésben vállalt hűség állapotába visszavezesse. A szövetség Isten hűségén alapul, amely a hűtlen embert az ítélettel tartja meg kegyelemben. Az ítélet tehát „eszköz” arra, hogy a szövetség fenntartható maradjon, és ne kelljen felbontani.
(Ennek ellentéte az iszlám felfogás. Az iszlámban az ember gyenge élőlényként teremtetett és Isten (Allah) irgalmas. Mit kellene az embernek tennie? Isten az oka annak, hogy az ember olyan, amilyen. Isten tudja ezt és irgalmas.)

3.8 A nép visszatérése valóban meg fog történni

A. 5Móz 4,29-31

1. **Miért fog Izrael visszatérni** (vö. 3Móz 26,23; Dán 7,25; 12,7)
   Isten ítéletének következményeként: „onnan” = a száműzetés és a szenvedés országából; „szükségben”; „mindezek a dolgok elvégeztetnek”.
2. **Mikor fog Izrael visszatérni**
   a. **A „nyomorúság”** (vö. Jer 30, 5-11)
      A nyomorúság erős kifejezés Isten eljövendő és végérvényes ítéletére Izrael felett, amelynek következtében az egész nép visszafordul. A Jeremiás 30-ban: „a háborúság ideje Jákóbon”; a Dán 12,1-ben: „a nyomorúság ideje”. Dániel és Mózes ötödik könyvében e héber szót a Szeptuaginta[3] görögül a „thlipszisz” kifejezéssel adja vissza, az újszövetségi kifejezés e szóra a *nyomorúság/háborúság/szorongattatás.*
   b. **Az „utolsó napok”** (vö. Hós 3,4-5)

[3] A Szeptuaginta a héber Biblia (Ószövetség) görög fordítása, Kr. e. 200 körüli időkből származik.

E mondat magyarázza, hogy melyik „háborúságot” kell érteni alatta – nem valamilyen nehéz időszakra, hanem az utolsó és végérvényes ítéletre kell gondolnunk az utolsó napokban (= nyomorúság); vö. Zak 12-14.

3. Hogyan fog visszatérni

a. Izrael része

Izrael „teljes szíveddel és egész lelkeddel keresd az Urat” (5Móz 4,29). A bensőddel és külső tetteiddel (odaszánással, és engedelmességgel) fordulj Hozzá (30. vers).

b. Isten része (31. vers)

„Mert” – Izrael visszatérésének alapja, hogy Isten kötelezte magát arra, hogy az Ábrahámmal kötött szövetséget betölti (amely feltétel nélkül áll fenn). Isten irgalma és a szövetség iránti hűsége elvisz odáig, hogy Izrael végül visszatér az ítéleten keresztül és betölti a Szent Szellem. (vö. lejjebb *az új szövetség* fejezetben, ugyanígy a Zak 12,10).

B. 5Móz 30,1-2

1. A visszatérés lényege

a. „visszatérés” = egy belső odafordulás Istenhez igazi odaszánással. Itt a visszatérés jelentősége körülbelül a „megtérésnek” felel meg. Mindkettő alatt a bűnök elhagyását, és az Istenhez történő odafordulást érthetjük.

b. „engedelmeskedni” – Az engedelmesség győzelem és bizonyíték az igazi bűnbánatra vagy a „visszafordulásra”. Ez azt jelenti a Mózest hallgatók számára, hogy konkrétan engedelmeskedni kell a Tórának – amely Isten kinyilatkoztatott akaratként a történelem e szakaszában jelenik meg („minden, amit ma elétek adok”).

c. „teljes szívvel és egész lélekkel” (2Móz 32 az aranyborjú; vö. 5Móz 5,27-29 is) – jelenti az igazi és teljes odaadást, ellentétben a 2Móz 24,3-7-ben elhangzó felszínes, könnyelmű ígéretekkel, amelyek még mindig nincsenek beváltva.

2. A visszatérés mérete

„te és a te gyermekeid” (2. vers) – ez azt jelenti, hogy az egész nép (amelyhez Mózes fordult) és minden egyes személy = *egy univerzális visszafordulás* Izraelen belül.

3.9 A megígért áldások el fognak jönni (5Móz 30,3-10)

A. Az „ajtó” az áldáshoz: Izrael visszatérése („akkor”)

Az áldás Izrael népének nemzeti visszatérésére adott válaszként következik be a nyomorúság ítélete után. A nép visszatérése az „ajtó” az áldáshoz.

B. Az áldások leírása

1. „A te sorsod jóra fordul” (*nem: „*a te fogságod jóra fordul”). Ez egy erős kifejezés *a nemzeti megbocsátásra*, a megbocsátásra, amelyet Izrael egész népként megtapasztal.”
2. Visszatérés a földre (30,3-5a)
3. A lakosság megsokasodása (30,5b)
4. Átalakulás és megtisztulás (30,6-8) – Isten átformálása Izraelt képessé teszi arra, hogy a Tóra törvényeit tökéletesen betöltse: szeretni Istent tökéletes odaadással és tökéletesen végrehajtani kinyilatkoztatott akaratát.
5. Az áldás következményeként a föld termékeny lesz (30,9)

C. Az önelégültség veszélye (30,10)

Mózes üzenete az ötödik könyvében korának nemzedékéhez[4] ugyanaz, mint az összes próféta üzenete: „Ne várjatok, már ma térjetek meg – hogy elkerüljétek az ítéletet.” (vö. Péter prédikációja a Csel 3-ban).

3.10 Összefoglalás

A. Miből áll a Tóra-szövetség központi feltétele?
→ Mit kell Izraelnek tennie, hogy beteljesítse a szövetséget?
B. Hogyan biztosítottak a betöltés feltételei?
→ Milyen intézkedésekkel jut el Isten céljához?
C. Mikor lesz betöltve Ábrahámmal kötött szövetség?

[4] A Mózes ötödik könyvének nemzedéke a sivatagban felnőtt nemzedék volt.

D. Milyen szemlélettel kellene viseltetniük a hívőknek „az utolsó napokra” tekintettel?
→ Saját maguk vonatkozásában
→ Izrael vonatkozásában
E. Hogy gyorsítható fel a Királyság eljövetele?
→ Befolyással lehetnek erre az emberek?

4. A Dávid-szövetség és a Messiás feladatai
„Az örök uralom”

Megkülönböztetjük a következőkben a messiási próféciákat a Messiásról szóló ígéretektől. Ezek a próféciák nem kifejezetten a Messiásra irányítják a figyelmet. Vannak nagyon korai, rejtélyesnek is tűnő próféciák, ezzel szemben a dávidi szövetségben a Messiásról szóló ígéret világosan a Messiás személyéről szól.

4.1 A messiási próféciák

A. 1Móz 3,15

B. 1Móz 49,10-12

4.2 A messiási ígéretek (vö. 89. zsolt.; 132. zsolt.; Jer 33,21)

A. A Dáviddal kötött szövetség bevezetése: 2Sám 7,10-16

Sámuel második könyvének súlypontja
a. Az üzenet: 7,10-11
b. A középpontban: Dávid (7,11-13)
   (1) Az utód
   (2) A királyság
   (3) A ház
   (4) A trón
c. Az Istennel való kapcsolat: 7,14-15 (vö. 1Kir 11,9-13: Salamon megbüntetése)
d. Összefoglalás: 7,16 (vö. Zsolt 89,4-5.25-38)

B. A próféták ideje

1. A dávidi Messiás, mint szabadító Király
   a. Hóseás 3, 4-5 (Izrael visszatérése)
   b. Jesaja/Ézsaiás 9,5-7
   – egy Uralkodó/Szabadító, aki egyben Isten és ember (egy gyerek köztünk…)

– egy dávidi Uralkodó
– egy örökkévaló Uralkodó
c. Jesaja/Ézsaiás 11,1-10
– A Messiás személye (1-2) – Isten Szelleme által van összeköttetése Istennel
– Ahogy a Messiás uralkodik (3-5) – abszolút igazságban Igével és cselekedetekkel
– A Messiási uralom kihatásai (6-10)
– nincs többé ellenségeskedés az egész teremtésben
– Isten ismeretének a teljessége és ennek megfelelő élet a hétköznapokban

2. A dávidi Messiás, mint Isten szolgája és pap (vö. 110. zsolt.; Zak 6,11-13)
a. Jesaja/Ézsaiás 49,1-6
Isten szolgájának tevékenysége mit vált ki:
- Izrael visszatérését és összegyűjtését Istenhez
- Reményt és gyógyulást az egész világnak (vö. Jes/Ézs 43,21-24; 2Móz 19,5-6)
b. Jes/Ézs 52,13-53,12
Isten szolgájának szellemi lénye és fellépése

C. A Dáviddal kötött szövetség beteljesülése: 1Krón 17,11-14

Súlypontja az 1Krónika 17-ben
a. Három fő különbség (a szemléletben)
(1) 11. vers: egy a fiaid közül
(2) 13. vers: bűnről és büntetésről nem esik szó
(3) 14. vers: a *te* házad – a *te* királyságod – a *te* trónod helyett itt: az *Én* házam – az *Én* királyságom – az *Ő* trónja áll.
b. E megfogalmazások gyújtópontjában Isten áll.

A 2Sámuel 7. fejezetének és a 2Krónika 17. fejezetének összehasonlító elemzése

A történeti háttér:

Dávid a szövetség ládáját Jeruzsálembe vitte és házat akart építeni.

2Sámuel 7	1Krónika 17
12. vers: „Mikor pedig napjaid betelnek, és elalszol atyáiddal, föltámasztom utánad a te magodat, *amely ágyékodból származik*, és megerősítem az ő királyságát.”	11. vers: „Amikor betelnek életed napjai, hogy atyáidhoz térj pihenni, föltámasztom utánad ivadékodat, *aki fiaid közül való lesz*, és megerősítem országát.”
14-15 vers: „Atyja leszek, és ő a fiam lesz, s amikor gonoszul cselekszik, megfenyítem őt férfihoz illő vesszővel és emberek fiainak kijáró büntetéssel. De irgalmasságomat nem vonom meg tőle, mint ahogy megvontam *Saultól, akit eltávolítottam előled*.”	13. vers: „Atyja leszek neki, ő pedig fiam lesz, és irgalmasságomat nem vonom meg tőle, mint ahogy az *előtted valótól* megvontam.”
16. vers: „És állandó lesz a *te* házad, és a *te* országod mindörökké tiéd lesz, és a *te* trónod erős lesz mindörökké.”	14. vers: „Hanem *megerősítem őt az én házam* és királyság*om* szolgálatában mindörökre, és trónja örökké erős lesz.”

Függelék: Magyarázat a Dávid-szövetséghez (2Sám 7 és 1Krón 17)

Az Írás tudósítása szerint Dávid életének csúcspontja valószínűleg a vele megkötött szövetség volt. A szövetség Isten általi létrehozását két igerész beszéli el: a 2Sámuel 7,8-17 és az 1Krónika 17,7-15. Szó esik még róla egy-két prófétánál és a 89. zsoltárban is. Ez a függelék a mindkét említett igerész segítségével próbálja meg ábrázolni a Dáviddal kötött szövetséget.

A. A Dáviddal kötött szövetség, mint a biblikus teológia egy lényeges eleme

A megkötésének pillanatától a bibliai Írások lezárásáig a dávidi szövetség fontos mérföldkő Isten cselekedetei sorában, amelyeket a világért tett.
A szövetség három szempontból jelentős:

Történelmileg: a Dáviddal kötött szövetség Dávidot és leszármazóit nevezi meg egyedüli legitim uralkodóként Izraelben és biztosítja, hogy a dávidi dinasztia[5] nem szakad meg. (vö. 1Kir 11,9-13)

Krisztiológiailag: a szövetség különbséget vetít előre a Messiás személyéről és művéről.

*Prófétikusa*n: A szövetség megállapítja a formát (királyság), kizárólag ennek keretében valósulhat meg az isteni uralom és biztosítja, hogy ez a földön fog létrejönni Dávid leszármazója, a Messiás által. A szövetség feltételek nélküli jellege garantálja, hogy részletei is megvalósulnak majd.

B. Dávid szövetségének két pillére

a) A Dávidnak tett vigasztaló ígéret az, hogy utódai - eltérően Saul leszármazottaitól - örökös királyokként fogják követni őt. Így nemcsak dinasztiája nem fog kihalni soha, hanem a legitim uralkodás Izraelben a későbbiekben *csak* Dávid ágán lehetséges. Dávid házának uralma örökre megalapíttatik.
b) Nemcsak a dávidi uralom alapíttatik meg örökre, hanem egy az ő utódai közül örökké élni fog és uralkodni egy királyságban, amely egyrészről dávidi lesz, másrészről isteni is.

Az Írás a 2Sám 7,8-17-ben az első pontra helyezi a hangsúlyt – míg a 1Krón 17,7-15-ben a második a hangsúlyos. A dávidi szövetség megalapításának leírásakor a mindenkori szerzők meghatározott látásai

[5] A dinasztia a királyok sorát (láncolatát) jelenti, akik egy királyi család vér szerinti leszármazottai, tehát egymástól származnak.

mutatkoznak meg a Dávidnak adott ígéret különböző aspektusainak hangsúlyozásával vagy háttérbe szorításával.

4.3. A dávidi szövetség a 2Sámuel 7. fejezetében

A. Sámuel könyveihez

A Sámuel első és második könyvét többek között azért írták, hogy megmutassák, hogy a dávidi királyság a jog szerinti. Habár valószínűleg több szerző működött közre a megírásában (feltehetőleg Sámuel, Náthán és Gád próféták), a könyvet talán összeállították, és egy ember adta ki, aki Salamon uralkodása alatt élt. Így jobban megmagyarázhatók a 2Sámuel 7. fejezetének összefüggései.

B. 2Sámuel könyvének „fejlődése" az első fejezettől a hetedikig

A dávidi szövetség létrehozása 2Sámuel első részének kulcsmomentuma. E rész írja le Dávid királlyá tételét Izrael felett.

A *2Sámuel 1. fejezetében* Dávid gyászolja elődjét, Sault és örökösét, Jonathánt.
A *2. fejezetben* Dávidot királlyá kenik fel Júdea felett.
A *3. és 4. fejezetben* Dávid egyedüli riválisát megölik.
A *2Sámuel 5. fejezetében* Izrael felett is királlyá kenik fel Dávidot. E fejezet leírása szerint hódítja meg Dávid Jeruzsálemet, és teszi azt fővárossá, és veri meg legádázabb nyomorgatóit, a filiszteusokat, menekülés közben. Ily módon erősíti meg Dávid saját királyságát és tekintélyét az országban.
Miután a királyságát megalapítja, Dávidnak már elég bizonyossága van afelől, hogy a szövetség ládáját, az isteni uralom jelképét, az új fővárosba hozza. Ez megy végbe a *2Sámuel 6. fejezetében***.**
Azután kezdett el aggodalmaskodni azon, hogy ő cédrusfából épült házban él, míg a szövetség ládáját csak egy sátor védi. Ezért határozott úgy Dávid, hogy az Úrnak házat épít Jeruzsálemben (ezt nevezik Templomnak). De Isten ezt nem engedte, hanem biztosította kegyelméről, hogy Ő épít *Dávidnak* házat (ami a dinasztiát jelenti).
A Dáviddal kötött szövetség a *2Sámuel 7. fejezetében* a dávidi vérvonal fennmaradására, és a dávidi uralkodói jog Izraelben történő

megalapítására helyezi a hangsúlyt. Különösképpen Salamon uralmára, és az ő leszármazóira fókuszálva.

C. 2Sámuel 7,8-17 szerint a szövetség magyarázata

1. A *bevezető rész* a 8-11 versekben található. (Ezek a versek tökéletesen párhuzamban állnak az 1Krónika 17,7-10 verseivel, csak jelentéktelen nyelvtani és kifejezésbeli különbségek vannak.) Ez a rész a bevezetés a szövetség lényegi részéhez. Leírja azt a hűséget, amelyről Isten Dávid számára már tanúságot tett és Isten megígért áldásait Dávid számára és Izrael népe számára.

a) A 8-9a versek arról szólnak, hogy Isten már bizonyította hűségét Dáviddal szemben. E hűség három területen mutatkozik meg:
Elsőként (8. vers) elhívta Dávidot a juhok őrzéséből, hogy népének pásztora legyen királyként.
Másodszor (9a. vers) Isten minden élethelyzetben erre az időre tartotta meg Dávidot.
Harmadszor (ugyancsak a 9a. vers) Isten mind ez ideig Dávid minden ellenségét elpusztította.

b) A 10-11a versek jobban kibontják Izrael népének jövőbeni áldását. Isten áldása abban áll, hogy Izrael számára lakóhelyet szerzett és gondoskodni fog arról, hogy ott lakhasson (10a). Ez a hely (Izrael országa) csak Izrael népéhez tartozik, és örökre és biztonságban fog ott lakni (10-11a).

c) A 9b és a 11b versben feltárulnak Isten jövendő áldásai, melyeket Dávid számára ígér.
Először Isten Dávidot egy ismert és tisztelt férfiúvá teszi, mint Izrael feletti uralkodót (9a).
Másodszor Isten a továbbiakban is legyőzi Dávid ellenségeit, így ezektől békessége lesz (11b).
Végül az Úr megígérte, hogy megalapít egy dinasztiát (egy „házat”) Dávid számára (11b).
Ezek az utolsó ígéretek a 12-16 versekben részletesen meg vannak magyarázva. Ezért a legfontosabb a dávidi királyi dinasztia megalapítása a Dáviddal kötött szövetségben.

2. Mielőtt a szövetség legfontosabb elemeiről szólnánk, *három alapvető fogalmat* szükséges tisztáznunk. E fogalmak: *a ház, a királyság és a trón.*

a) A *bajit* héber szó [birtokos szerkezetben *bet*-nek olvasandó: pl. *bet* David = Dávid *háza*!], mely eredetileg csak valódi házat jelentett, értelmében elkezdett kapcsolódni a háztartás tagjaihoz is. Ebből a jelentéséből tovább bővült a fogalom az egész családra és a leszármazotti ágra, akikre úgy tekintettek, mint élő testre. Ez a kibővült jelentés látható a 2Sámuel könyvében, az 1Krónika könyvében és emellett számtalan helyen, amelyek Dávid házát említik. Ha egy királyról és az őt követő leszármazókról szól az Ige, akkor a dinasztia fogalmát érti alatta.

b) A királyság fogalma legtöbbször azokra a politikai királyságokra vonatkozik, amelyek az Izrael körül élő népeknél voltak. Ez a jelentés nagyobb valószínűséggel fordul elő a 2Sámuel és az 1Krónika könyveiben, mint a hatalom vagy a királyság absztrakt fogalma. Utóbbi két jelentés kapcsolódik össze a *trón* fogalmában.

c) A trón szót gyakran úgy használják, mint a királyi méltóság, tekintély és hatalom képét. Ez a jelentés található elsősorban azokban az igékben, amelyek egy királyság megalapításáról vagy megdöntéséről szólnak. (vö. 2Sám 3,10; Péld 20,28; Zsolt 89,44; 1Kir 2,45; Ag 2,22; Jes/Ézs 14,13). Azonban a *trón* 2Sámuel és az 1Krónika könyvében leginkább *királyi tekintélyként* vagy *uralkodáshoz való jogként* értendő.

3. A leszármazott

a) 2Sámuel 7,12-ben fejti ki Isten az ígéretét, hogy Dávidnak házat épít. Ebben a versben arról van szó, hogy valaki a Dávidtól leszármazók közül trónra ül, és hogy ezzel Isten királyságát alapítja meg. A *leszármazott* szó ugyanúgy vonatkozik egy meghatározott utódra, mint Dávid számtalan utódjára együttvéve. Itt a leszármazott feltehetően Dávid minden leszármazottjára értendő Salamontól egészen Jézusig (egy fogalmi párhuzam figyelhető meg a *ház* szóval), de a teljes figyelem arra irányul, aki királyként fogja Dávidot követni.

Ez vigasztaló üzenet Dávid számára, akinek elődje nem volt abban a helyzetben, hogy az uralmát leszármazóin keresztül folytassa. Amikor Dávid halála után Salamont királlyá kenték és királysága ünnepélyesen megerősítést nyert (1Kir 2,12), akkor ebben ismerte fel Salamon Isten Dávidnak tett ígéretének beteljesedését (1Kir 8,20). (A különbségekre és a párhuzamokra az 1Krónika könyvéről szóló fejezetben kapunk magyarázatot, amikor a későbbi igerésszel foglalkozunk.)

b) A 13a. versben válaszol Isten Dávidnak arra a kérésére, hogy az Úrnak Templomot akar építeni. Ebben ígéri meg, hogy az, akit királlyá tesz, fogja Neki a házat felépíteni. Ez szó szerint teljesült akkor, amikor Salamon a jeruzsálemi Templomot felépítette, és Salamon fel is ismerte ezt a beteljesedést (1Kir 8,15-20).

c) Kiegészítésként teszi hozzá ehhez az ígérethez Isten, hogy a salamoni királyság hatalma örökké fenn fog állni (13b). Isten megígéri, hogy legvégül kizárólag egy salamoni Királyság bírja majd a hatalmat és a jogot, hogy Izrael felett uralkodjon. Az „örökké" szó nem feltétlenül úgy értendő, hogy az egész időszakban Salamontól az örökkévalóságig. Az időbeli végére nincs kifejezett utalás. Ha ez a királyi hatalom létrejön, soha nem lesz vége. Tény, hogy Sedékiás (Cidkijjá) óta nem uralkodott salamoni király, és mindez mutatja, hogy a hatalom, ami itt látható, még beiktatásra vár.

Ez a rész az első utalás a Sámuel második könyvében arra, hogy a Dáviddal kötött szövetségnek örökös (nemcsak rövid távú) kihatásai vannak. Végeredményben ez az ígéret egy örök Uralkodót vetít előre, hisz minden más dinasztia valamikor kihal, mivel a tagjai halandók. A salamoni királyi uralom ígérete megköveteli Jézus legális származását Salamontól, ahogy az a Máté evangéliuma 1. fejezetében le is van vezetve. A Dávid házához tartozás önmagában nem elég.

A 14. vers azt tanítja, hogy Isten olyan lesz a dávidi királyok (különösen Salamon) számára, mint az Atya a fiúnak. A személyes kapcsolat hangsúlyozása egyértelmű a 14. verset követő leírásban. Isten meg fogja büntetni a királyok bűneit, ahogy minden apa megbünteti a fiát. Más szavakkal: a király Isten előtt nem bír majd egyedi szabadsággal; valójában Isten különösképpen felügyelete alatt fogja őt tartani. A hangsúly itt

nem az Istenfiúságon van; ez világos abból a mondatból, hogy „aki *mikor* gonoszul cselekszik…”

Isten bűnök feletti ítélete ellenére megkapja Dávid az ígéretet, hogy az őt követő dinasztia nem jut arra a sorsra, mint Saulé. Bár Isten csak a Tőle eltérő királyokat bünteti meg, ez a büntetés nem az lesz, hogy a dávidi vérvonal leszármazóit elűzi Izrael trónjáról. Noha lehetséges az, hogy a dávidi királyoknak meg kell halniuk a bűneik miatt, az uralkodáshoz való jog nem száll át más dinasztiára.

Ez Isten ítéletében válik láthatóvá, melyet a bálványimádás miatt mondott ki Salamon felett (1Kir 11,9). Roboám királysága ugyan elvétetett, egy részét (Júda és Benjámin területét) mégis megőrizte Isten Dávidért. Azonban Izrael (majd Júdea) függetlenségének elvesztése után (Kr.e. 721 és 586) a Dávid dinasztiájának uralkodáshoz való joga már nem jutott érvényre.

D. A 16. versben összegzi Isten a Dáviddal kötött szövetséget és megígéri, hogy három dolog örökre fennmarad:

1. *Dávid háza*, ez a leszármazottait, és a dinasztiát jelenti,
2. *Dávid királysága*,
3. *Dávid trónja*, az uralkodáshoz való jog és a királyi hatalom.

A „mindörökké” fogalma ismét a Dáviddal kötött szövetség örök kihatásaira értendő (vö. 2Sám 7,19). Noha Sámuel második könyvében a figyelem főként Salamonra irányul, és bár Dávid *háza* Salamonnal kezdődik, az örökkévaló következményekre is találunk utalást ebben a részben. Ezen „utalások” beteljesedését sem Salamonnál, sem a többi történelmi királynál nem lehet megtalálni. Az „utalásokat” az 1Krónika 17,10-14 fejti ki.

4.4 A dávidi szövetség az 1Krónika 17. fejezetében

A. A Krónikák könyveihez

A Krónikák könyveit feltehetően Ezsdrás (Ezra) idejében írták, talán magától Ezsdrástól származhat. Ellentétben Sámuel könyveivel és azok céljával, ami a Dávid király vérvonalának uralkodáshoz való jogát kívánják bemutatni, a Krónikák könyvei

azt igyekeznek bizonyítani, hogy a történelem folyamán a dávidi vérvonalat megőrizte Isten. Mivel a Krónika könyveit minden bizonnyal a dávidi királyság megszűnte után írták, (ez azt jelenti, hogy az utolsó dávidi király, Jojákin halála után, vö. 2Kir 24,8; Mt 1,11), inkább a Dáviddal kötött szövetség örök érvényű aspektusait hangsúlyozzák. Ezen aspektusok a jövőbeni helyreállítás ígérete és a dávidi királyság megalapításának maradandó mivolta. A messiási Király, aminek őt a próféták ígérik, itt különösen központi helyet kap.

B. Sámuel könyve és a Krónika könyve között eltelt idő

A prófétai irodalomban Salamon és Ezsdrás ideje között sok minden ki lett nyilatkoztatva a dávidi királyságról, amire a 2Sámuel 7. fejezete utal.

1. Az Jesaja/Ézsaiás 9,6-7 feltárta, hogy egy nap egy Istenember Király fog eljönni, aki felállítja a Dávid királyságát és örökké fog uralkodni abban.
2. Jeremiás 23,5-6 szerint Dávidnak lesz egy Utóda, Aki majd méltányosan, és igazságosan uralkodik. Úgy fogják hívni: „Az Úr a mi igazságunk!” Noha sok idő eltelik majd király nélkül, végül fel fog emelkedni a dávidi Király, ha Izrael megtér bűneiből (Hós 3,4-5; vö. Ám 9,11). Ő maga lesz JHVH[6] (Jahve) (Zak 14,4.9) és az egész földön uralkodni fog (vö. Ez 37,24-25; Dán 7,13-14). Az a szellemi háttér, amiben a Dáviddal kötött szövetséget a Krónika első könyve ábrázolja, fontos e könyv elemzésénél.

C. A Krónika első könyve 17. fejezetének és a Sámuel második könyve 7. fejezetének különbségei

A Krónika első könyvének összehasonlító tanulmányozásánál a legfontosabb az ábrázolásbeli különbség és annak leírása, Akiről a 2Sámuel könyve is beszél. Ez a különbség három pontban mutatkozik meg: a *11. versben* (vö. 2Sám 7,12), a *13. versben* (vö. 2Sám 7,14-15) és a *14. versben* (vö. 2Sám 7,16).

[6] Isten az Úr (Zak 14,9).

1. *A Krónika könyvénél a megértés kulcsa* a Dávid *magva* fogalmában rejlik, mely a 11. versben található. Ahogyan a korábbiakban kifejtettük azt, hogy a *mag* mindkét részben gyűjtőfogalomként jelenik meg, amely Salamont, a Messiást és Dávid minden utódját magában foglalja, aki Salamon és a Messiás között élt. Más szavakkal: a *mag* (és a *ház* a rokon értelmű fogalma) úgy jelöli meg Dávid minden utódját Salamontól Dávidig, mint egy csoportot. Mert a *mag* egy olyan *széleskörű*en meghatározott fogalom, mellyel a Sámuel és a Krónika könyveinek szerzői különböző egyénekre fókuszálnak ezen csoporton belül anélkül, hogy a csoport fogalmának értelmét ezzel elferdítenék, és anélkül, hogy a további értelmezéseket kizárnák.
A 2Sámuel 7,12-ben a *mag* úgy jelenik meg, mint ami Dávid „ágyékából származik" majd. Ez szemben áll az 1Krónika 17,11 versével, ahol a mag a „te fiaid közül való lesz." A 2Sámuel 7,12 a Dávidtól való közvetlen testi leszármazást hangsúlyozza. Habár e mondat sok generációt felölelhetne (akik végeredményben mind Dávid „testéből" származnak), a hangsúly a 2Sám 7 összefüggésében mégis Salamonon, Dávid fián van. A Krónika könyvében lévő mondat („fiaid közül való lesz") ugyancsak szélesebb jelentéssel bírhat, mint Sámuel könyvének megfogalmazása, noha itt a hangsúly nem a Dávidtól való közvetlen testi kapcsolaton van. Itt tulajdonképpen legalább két generációra kell vonatkoznia az Igének. Így a Krónika könyvének írója Salamonnál messzebbre tekint azért, hogy Dávid messiási „Magjára" irányítsa a figyelmet, aki Dávid fiának test szerinti utódja. Ez a szemlélet a 13. versben még egyértelműbbé válik.
2. *A Krónika első könyvének 17,13* verse egy nagyon lényeges gondolatot bont ki: a fiú lehetséges bűneit. Ahogy a korábbiakban taglaltuk, a 2Sám 7,14 az apa-fiú kapcsolatot a bűnök megfenyítésének példájával írja le. Eszerint fennáll majd az Úr és a messiási utód között egy Isten által létrehozott Atya-Fiú kapcsolat.
A Krónika első könyvének kijelentése más szemszögből világítja meg az Apa-Fiú kapcsolatot a messiási Mag esetében. Mivel a Messiás Isten Fia lesz (vö. 2. zsolt. és Jes/Ézs 9,6-7), a bűnök és a büntetés kérdése teljesen hiányzik ebben az igerészben.

Természetesen nem azért, mert Isten kegyelmét megvonja Dávid e Magjától.

3. A harmadik jelentős eltérés az 1Krónika 17,14 és a 2Sámuel 7,16 között figyelhető meg

a) A Sámuel második könyvében Isten az utolsó versben visszatér ahhoz, hogy Dávidot biztosítsa arról, hogy dinasztiája, királysága és királyi tekintélye örökké tart. Ahogy feljebb említettük, ezek az igék Dávid „tisztán" emberi utódjáról szólnak. A Krónika első könyve elmondja, hogy Sámuel második könyvének „utalásai" Dávid messiási *Magjában* teljesednek be. Itt Isten ígéretének utolsó kijelentése az, hogy a Messiást örökre megerősíti az *Úr* házában és *az Ő* Királyságában és a Messiás joga az uralkodásra örökké fennmarad.

b) Isten megígéri, hogy „megerősítem őt az én házamban" (14a vers). Ez a *ház* nem Isten valamely dinasztiájára vonatkozik, hanem az Úr Templomára, amelyet a Messiás fog felépíteni (12. vers). Ahogy Salamon felépítette Isten házát, mint egy kőből készült templomot, úgy fogja a Messiás a Templomot az ezeréves Királyságban felépíteni (Zak 6,12-13; vö. Ez 40-47). Az ezeréves Királyság Templomában a Messiás, a Pap-Király fog trónra ülni, és Ő fogja a birodalmat kormányozni. (Ez 43,1-7; Zak 6,13; Zsolt 110,1-4).

c) Isten megígérte, hogy „megerősíti a királyi uralmát (országát) örökre" (14b. vers). Ez a királyság ugyanaz, mint a 2Sám 7,16-ban leírt Dávid királysága. A Krónika könyvében lévő rész feltárja, hogy Dávid várva-várt királysága valójában Isten KIRÁLYSÁGA is lesz, mert a Messiás, Dávid Fia és Isten Fia egy személyben, fog uralkodni abban. A Királyság örökkévaló fennmaradása megkívánja, hogy a Messiás is, Aki abban uralkodni fog, örök életű legyen. Így érthető meg az is, hogy Dávid háza (2Sám 7,16) miként nyer megerősítést örökre. A dinasztia tovább fog folytatódni Dávid messiási Magjában.

d) Végül Dávid uralkodáshoz való joga (mely a királyi hatalmát jelenti) is örökké fenn fog állni a Messiás személyében. Az

1Krónika 17,14c-ben megígéri Isten, hogy „trónja (királyi széke) erős lesz mindörökké.”
Így Dávid messiási utódja az, Aki (1) Dávid fiaitól származik; Aki (2) felépíti az Úr házát; Aki (3) az Atya isteni Fia lesz; Aki (4) megerősíttetik az Úr házában mindörökké; Aki (5) Isten Királyságában megmarad örökre; és Akinek (6) királyi uralma örökké tart.

4.5 Végkövetkeztetések

A Dáviddal kötött szövetséget Isten a Dávid iránti könyörületes szeretetéből adta megerősítésként. Dávid soha nem szolgált rá erre, sem olyan előfeltételeket nem teljesített, amelyekre tekintettel egy ilyen áldást kellett volna kapnia. Ez *egy feltételek nélküli szövetség*, amit Isten Dáviddal kötött, és amit be fog teljesíteni.
Amikor Isten Nátán prófétán keresztül ezt a szövetséget kinyilatkoztatta, akkor olyan kifejezési módokat használt, amelyek jelentéstartalmai elég széleskörűek voltak ahhoz, hogy sok különböző személyt, cselekményt és állapotot kifejezzenek. Ez a „széleskörűség” nem Isten gondolkodásának kettősségét jelentette, hanem a szövetségben kifejezett áldások gazdagságát és távlatait.
A kulcsszó a *mag*, mely magában foglalja Dávid minden utódját Salamontól egészen Krisztusig. Míg a Sámuel és Krónika könyvének szerzői a leszármazottak különböző csoportjaira koncentrálnak, az áldás különleges részeit is kiemelik és hangsúlyozzák anélkül, hogy a szövetség jelentőségét ezzel csökkentenék. A Sámuel könyvének szerzője kifejezetten Salamonra fókuszál azért, hogy a dávidi királyság Izrael feletti jogszerűségét és maradandóságát megmutassa. Ez volt rövid távon a szövetség központi üzenete.
A Krónika könyvének szerzője ezzel szemben Dávid végső utódjára fókuszál, a Messiásra, Aki a dávidi vonal uralmát állítja helyre Izrael felett, és Aki a béke és igazságosság Királyságában örökké uralkodni fog. Ezzel teszi teljessé a krónikás a Sámuel könyve szerzőjének művét. Ő a Dáviddal kötött szövetség hosszú távú, sőt örökkévaló következményeit hangsúlyozza.

5. Az új szövetség
„Az Én Szellemem bennetek”

5.1 Az új szövetség szükségessége (Jer 31,31-32)

A. Izraelnek be kell töltenie a Tórában meghatározott feltételeket

1. A Tóra-szövetség rendszere olyan, hogy a törvények megtartásával teljesedik be (2Móz 19,5-6; 3Móz 26; 5Móz 28).
   Ábrahám szövetsége (ígérete) kötve van a Tóra-szövetség betöltéséhez (a tökéletes igazságossághoz).
2. Miért kell Izraelnek tökéletesnek lennie?
   Isten szentsége megköveteli, hogy Izrael tökéletes legyen, mielőtt Ő köztük lakna, hogy a köztük élés ne hozzon rájuk pusztulást (2Móz 33,5; 3Móz 15,31; 16,1.16; vö. Hab 1,13).

B. Izrael képtelen arra, hogy a törvényeket betöltse

1. A nép kudarca (Jer 31,31-32)
   a. Jer 31,31-32a – a szövetség megrontása
   b. Jer 11,1-10 (különösen a 8. vers) - a babiloni fogság ezt már világosan megmutatta Jeremiás idején
   c. 5Móz 5,28-29 vö. Ám 5,25-27 – kudarc a kezdetektől fogva
2. Isten hűsége (Jer 31,32b; vö. 3Móz 26,42-45)
   Az Ábrahámhoz való hűsége – és a Tóra-szövetség Isten oldaláról egy új beavatkozást tesz szükségessé azért, hogy Izraelt *képessé tegye* arra, hogy az Ábrahámnak tett ígéreteket megkapja, és a Tóra parancsolatait megtartsa.

5.2 Az új szövetség lényege

A. Jer 31, 33-34

1. Egy *új* szövetség (33. vers) – a korábbi szövetségkötéseknek pont az új szövetség által kell beteljesedniük és valósággá lenniük.

2. Egy szövetség, amely a *zsidó néppel* köttetett (33. vers) - mint a korábbi szövetségek is.
3. Egy *jövendőbeli* szövetség (33. vers) „e napok után”
vö. 31. vers – Jeremiás korából nézve a jövőben.
4. Egy *feltételek nélküli* szövetség (33-34 vers) – „akarom”
Isten „akarom”- ja garantálja végül a beteljesedést.
5. Egy *átlényegített* szövetség (33. vers)
a. Isten cselekedete – a szövetség belső megújítása
Ő avatkozik közbe azért, hogy egy teljesen átadott népet teremtsen (vö. 5Móz 30,6 → „a szív körülmetélése” vezet el az engedelmességhez, 7-8 vers).
b. Az eredmény – tökéletes Istennel való közösség.
Egy tökéletes kapcsolat Isten és az Ő népe között (kulcsige: 33b. vers).
6. A *bűnbocsánat* szövetsége
a. A hatás: teljes megmentés Izraelen belül
b. Az ok: tökéletes bűnbánat az Úr által
c. Az alap: Jes/Ézs 49. és 53.: Isten messiási Szolgájának papi műve (vö. Dávid-szövetséggel)
7. Következmények
a. A Tóra önmagában nem az utolsó és örök mérték, mely Isten előtt kedvessé tesz. A Tóra kiteljesedik, mert nem képes arra, hogy engedelmessé tegyen (vö. Gal 3,21).
b. Isten az engedelmesség egy új mértékét adja azért, hogy az igazi átadást megélhessük – és eljussunk a teljes belső megújulásra – „a bensőnkbe (szívünkbe) írt Tórához”.

B. Ezékiel 36,22-30 (vö. Ez 11,16-20)

1. Isten motivációja (22-23 vers)
Azért, hogy megvédje a saját szentségét, amely a nép bűnei és a szükségszerű száműzetés miatt sérelmet szenvedett.
2. Isten terve (24-30 vers)
a. Összegyűjtés (24. vers)
b. Megtisztítás (25. vers)
c. Átalakítás (26-27 vers)
(1) „az új szív” képe (26. vers)
(vö. „a szív körülmetélése”, 5Móz 30, 6-8)

(2) A lényeg (27. vers) - Isten köztük lakó Szelleme idézi elő a változást, amely következtében Izrael a tökéletes és teljes igazságosság birtokában lesz - és *így betölti a Tóra-szövetséget.*

d. Áldás (28-30 vers)
Anyagi és szellemi áldást is kap az ország – ez jelenti *Ábrahám szövetségének beteljesedését.*

5.3 Az új szövetség betöltése

A. A betöltés feltételei (Zak 12,10-13,1; Jes/Ézs 59,20-21)

Izrael népének visszatérése és a Messiásba, Izrael Megváltójába vetett hite

B. A betöltés eredménye

1. Áldás Izrael *számára* (Jes/Ézs 60-61; Jer 31; Zak 2,8-13)
2. Áldás Izrael *által* (Jes/Ézs 44,21 és 61,6; Zak 2,11-12; 8,13.20-23)

„Isten szövetségkötései Izraellel”

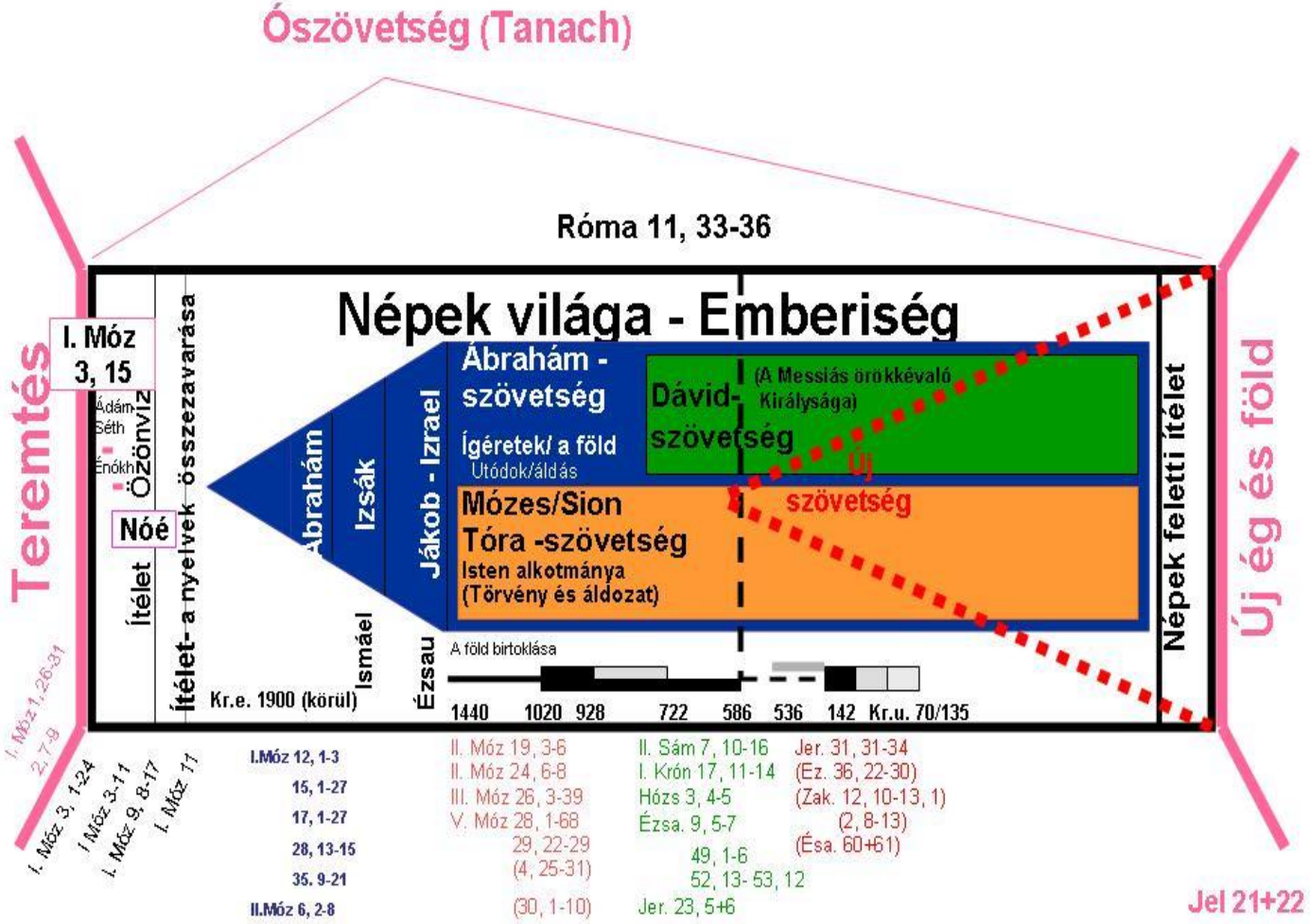

5.4 Jézus és az új szövetség

Az új szövetség visszavonhatatlan isteni beiktatása[7] Jézus helyettes áldozati halála, feltámadása és mennybemenetele által megtörtént. Maradandó jele az új szövetség megkötésének minden időkre az, amit Jézus az utolsó peszáhi vacsorán a halála előtt adott: a vacsora vagy másként az újszövetségi úrvacsora („szövetség vacsorája"). Nem a vacsorában köttetett meg a szövetség – ez csak megemlékezés és hálaadó ünnep a már beiktatott új szövetségért - Izrael számára sem, és egyetlen ember számára sem. Mindez Jézus tanítványainak minden időkre adatott.
Az új szövetség ereje a személyes elfogadásban és a Szent Szellem általi életben van. A kiárasztott Szent Szellem lehet mindenki számára egészen személyes bizonysága annak, hogy az új szövetség valóban „hatályba lépett".
Ide vonatkozó Igehelyek: Lukács 22,7-20; 1Korintus 11,23-25; Zsidókhoz írt levél 8,1-13; 9,11-16; 10,11-18; János 14,15-17.26; 16,5-15; Csel 2,1-47

Aki az isteni jog szerinti Jézusban (mint Izrael Messiásában) beiktatott új szövetséget elválasztja Izraeltől, az ismét „visszakárhoztatja" Izraelt a törvény átka alá. Az új szövetség a szükségszerű betöltése az Izrael által megszegett Tóra (vagy Sinai) szövetségnek. Amennyiben a Tóra szövetség nem töltetik be, Izraelnek nincs „joga" az ígéret földjére. Izrael nemzeti jelene és jövője éppen e „közbevetett" új szövetségen nyugszik. Ezért kell – és ezért fog – Izrael, a nép teljessége Isten által a Messiás iránti odaadásig eljutni. Izrael összegyűjtése az ígéret földjén, és a növekvő messiási zsidó mozgalom Izraelben és világszerte megmutatják, hogy Isten ennek előkészítésén fáradozik.
Biblikusan nem lehetséges az, hogy a Tanakh-ban (Ószövetségben) található szövetségi ígéretek az új szövetség beiktatása nélkül megvalósuljanak.
De éppen az a tény, hogy Isten Izrael háza és Júda háza (Jer 31,31) számára jelentette ki az új szövetséget, és Jézusban iktatta be, győz meg döntően arról, hogy Isten szövetségének népe mellett áll. Az új

[7] „Közbevetett", „beiktatott" az új szövetség abban az értelemben, hogy Istennek be kellett avatkoznia, hogy a terve valóra váljon.

szövetség biztosíték Isten korábbi időkben adott szövetségi ígéreteinek megvalósítására – melyeket Izraelnek, mint fennmaradó szövetségi népnek adott, nemzeti ígéretekkel felruházva őt.
Ezen az alapon állva minden antiszemitizmus kizárt! Az új szövetség épphogy *zsidó*, és ezt felelősségteljesen, minden lehetséges módon Izrael népe számára világossá kell tenni azoknak, akik ismerik a Messiás örömhírét.

Az új szövetség jelentése az „ótestamentumi" szövetség népe, Izrael számára:

• A megszegett Tóra-szövetség bűnét Jézus hordozta el
• A Tóra-szövetségben megszabott szent követelményeknek Jézus tett eleget
• Az Ábrahám-szövetségben foglalt ígéretek, amelyek a földről és az áldásokról szólnak, a Messiás Jézusban váltak valóra
• A Dáviddal kötött szövetség az örök uralkodásról a Messiás Jézusban vette kezdetét, és Benne ér célhoz

5.5 Végkövetkeztetések

A. Az új szövetség még nem teljesen „lépett hatályba", mert a szövetség lényeges elemei még megvalósulásra várnak (pl. az egész Izrael megváltása, a tökéletes istenismeretre való eljutás, a bűnök teljes elhagyása stb.).

B. Az új szövetség „változtatásai" teszik Izraelt igazzá, és ezáltal képessé arra, hogy Isten teljes áldását befogadja, és a világ számára továbbadja.

C. Az új szövetség csak Izrael népének visszafordulásával fog teljességében megvalósulni az utolsó időkben.

D. Az új szövetség foglalja el a Tóra (a Tóra-szövetség) helyét a Királyság alkotmányaként, és *az új szövetség hozza el végül az Ábrahámmal kötött szövetség ígéreteinek tökéletes beteljesedését***.**

I. Új szövetség Izraellel és az új szövetség viszonya a Gyülekezethez?

Mielőtt belemennénk ebbe a kérdésbe, vegyük át még egyszer, és gondoljuk át világosan, mit foglal magában az *Ábrahám magva* kifejezés. A későbbi korszakokban csak rájuk vonatkozhat az új szövetség, és csak általuk bontakozhat ki.

A. Az 1Móz 17,19-ben látható, hogy Isten milyen konkrét Ábrahám magjával, Izsákkal kapcsolatosan, aki az örök ígéret hordozója. Izsákkal, benne alapot vetve, köti meg a szövetséget. Izsák, Jákob leszármazottjai lesznek *Ábrahám magvai* és ezzel a szövetség élvezői, és az ígéret hordozói.

B. Az Izrael névben benne van az a „cím", amivel Izraelt Isten felruházta, és megjelöli „Ábrahám magvainak" közvetlen utódait: „Isten harcol érted".

C. Azonban mivel Ábrahám magvainak különböző „fajtái" fordulnak elő, ezért a különböző „leszármazási kapcsolatokat" három csoportba oszthatjuk:

1. Ábrahám gyermeke vér szerinti leszármazás alapján. Rájuk érvényes a törvény és az ígéretek.
2. Ábrahám test szerinti leszármazottain belül létezik egy szellemi vonal. Ők azok, akik izraeliták, és hittek Istennek, és bíztak Benne. Ők teljesítették a szövetség feltételeit, és áldást nyernek.
(Walvoord ebből kiindulva állítja azt, hogy ők az ezeréves birodalomban is jelen lesznek, és birtokolni fogják az országot.)
3. Az Ábrahámtól való szellemi leszármazás a hit alapján - Ábrahám test szerinti utódaihoz tartozás nélkül. Aki nem zsidó, de az új szövetség Közvetítőjén keresztül az ígéretek társörökösévé lesz, az is *Ábrahám gyermeke* (Gal 3,6-9). A nemzetek Ábrahám örököseihez számláltatnak, ha *Krisztusban* vannak (Gal 3,28). Pusztán szellemi értelemben a „föld minden nemzetségéből" álló Gyülekezet az ígéretek örököse, ahogy azt az új szövetség kifejtette.

4. De az ígéretek a test szerinti leszármazókra nézve emiatt nem lettek érvénytelenítve.

1. A Gyülekezet nem egyenlő Izraellel

A jelen hívői *Ábrahám magvaihoz* tartoznak, de nem ők *Ábrahám magvai*. A nemzetnek szóló ígéretek Ábrahám test szerinti utódaira vonatkoznak az ígéret vérvonalán: Izraelre.

A. Az új szövetség egyértelművé teszi ezt a különbözőséget azzal, hogy Isten különbséget tesz a Gyülekezet és Izrael között. Azonban nem teszi egyenlővé a kettőt, vagy nem pótolja Izraelt a Gyülekezettel (Csel 3,12; 4,8; 21,28; Róm 10,1).
Izraelt továbbra is népként szólítja meg az Úr. Hasonlóképpen a Gyülekezet is népként jön létre (1Kor 10,32). Ez azt jelenti, hogy Isten szövetségek általi áldástervéből Izrael népe nem szorult ki.

B. A test szerinti Izrael és a Gyülekezet egymással való összehasonlítása (Róm 11,1-25, 1Kor 10,32).
Isten átmenetileg beiktatta áldástervébe a Gyülekezetet azért, hogy ezáltal Izraellel a szövetség ígéreteit beteljesítse. E vonatkozásban a Gyülekezet nem Izrael helyettesítője, hanem átmeneti áldás a nemzetek számára is és Izrael számára is.

C. A messiási zsidók az új szövetségben a szellemi Izrael részeként jelennek meg. De tekinthetjük őket úgy is, mint a test szerinti Izrael részeit, mint a nemzetektől különbözőt (Gal 6,15-16).

D. Mivel a Gyülekezet nem születés által nyeri el azokat az ígéreteket, amelyek Izraelnek adattak, „újjászületéssel" kapja meg ezeket. A Gyülekezet a Krisztussal való viszonya alapján kap meg minden ígéretet (Gal 3,16). Mert Krisztus „Ábrahám tökéletes Magja." Általa kapjuk meg „univerzálisan" a szövetségi ígéreteket, ahogy az már az ábrahámi szövetségben meg lett ígérve (Csel 3,25).

E. A szövetség Izraelnek szóló nemzeti aspektusai nem váltak érvénytelenné Izrael számára a Gyülekezet miatt (Róm 11,26-27). Izrael el fogja nyerni a saját nemzetére vonatkozó szövetségi ígéreteit.

2. Milyen kapcsolatban áll a Gyülekezet a szövetséggel és a szövetség népével, Izraellel?

Ahogy láttuk, lényegében kijelenthető, hogy az ábrahámi szövetség Izrael létét a nép fennmaradása tényeként hangsúlyozza. Ebből adódik a következtetés, hogy az Izraelnek szóló ígéretek nem ruházhatók át a Gyülekezetre, hanem maga Izrael még reményteljes jövő elé néz. Ugyanígy tekinthetünk a földről szóló ígéretre. Az ábrahámi szövetség Izrael egész népének ígéri Kánaán (Palesztina) egész földjét. Izrael még nem birtokolja teljességében ezt a földet. Ez azt jelenti, hogy Izraelnek nemzetként újra létre kell jönnie és az EGÉSZ megígért földet birtokba kell vennie.

A. J.N. Darby írja: Az Írás csak egyetlen szövetséget ismer.

Amelyet Izrael házával, és Júda házával kötöttek. Ez a jövőben fog beteljesedni. A Gyülekezettel nem köttetett semmilyen szövetség, de az új szövetség haszonélvezőjeként részesül az előjogokban.
Mi élvezzük az új szövetségben adott előjogokat, aminek alapját Isten a Messiás vérében adta. Mi csak a „Közvetítőn" keresztül jutottunk el odáig, hogy áldást nyerünk.

B. A Gyülekezet alapja az *új szövetség Közvetítőjének vére* által vettetett meg.

Öt közvetlen utalás van az Újszövetség könyveiben az új szövetségre (Lk 22,20; 1Kor 11,25; 2Kor 3,6; Zsid 8,8; 9,15).
További hat hivatkozás van az új szövetségre: Mt 26,28, Mk 14,24; Róm 11,27; Zsid 8,10-13; 12,24;

Az új szövetség valamennyi hivatkozását az ígéretekre a Jer 31,31-34 versei alapozzák meg: Minden áldás, amit a Gyülekezet ma

megtapasztal, Krisztus vérén alapul. Azonban Izrael háza a valódi címzettje minden szövetségi ígéretnek, amelyek az ezeréves birodalomban fognak végérvényesen megvalósulni.

5.6 Megbeszélésre és egyéni elmélkedésre:

Gondoljuk át Izrael visszafordulásának kivételes jelentőségét (vö. Csel 3,18-21; Hós 3,4-5).

„Isten szövetségkötései Izraellel”

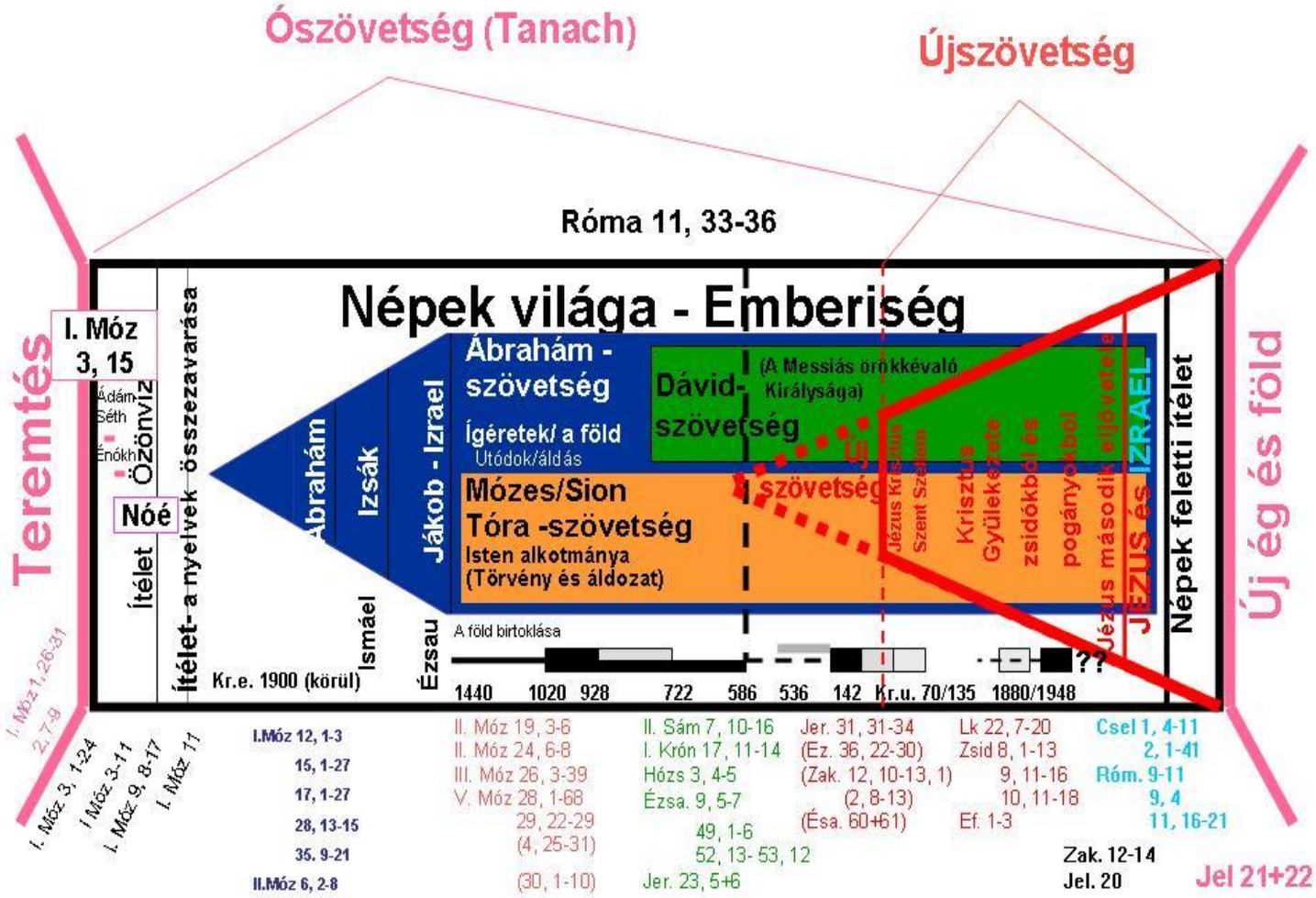

Záró gondolatok a jelen számára

A. **Krisztus visszajövetelének kitolódása a kegyelem jele (2Pét 3,9);** ezáltal hirdethetjük az evangéliumot (Mt 28,16-20; Csel 1,6-8). Abban áll az „örömhír” a nemzetek számára, hogy Isten a kapcsolatot teremtményeivel ismét helyreállította Krisztus vére által (Mt 26,28; Mk 14,24; Lk 22,20; 1Kor 11,25, Zsid 9,16-17), ahogy azt a paradicsomban megígérte (1Móz 3,15).

B. **A nemzetek számára kegyelem, hogy Isten még nem teljesítette be az Izraelnek tett minden ígéretét**, hisz ezen keresztül jött el számukra a Krisztusban való hit ideje és ezáltal nyerték el Isten kegyelmét (Lk 21,24; Róm 11,25; Jn 10,16).

C. **A Gyülekezetnek az a feladata, hogy Izrael házát „iriggyé” tegye (felingerelje) arra, hogy Isten e kegyelmét megkapja, amely a Messiásban lett valósággá (Róm 11,11-16).**